

STORTINGET

Innst. 174 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:43 S (2022–2023)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson, Seher Aydar og Tobias Drevland Lund om at Nav ved behandling av søknader om sosialhjelp ikke stiller vilkår om salg av nødvendige eiendeler som bolig og bil eller krav om å bruke av oppsparte midler

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav gjennomfører en forenklet veileder for behandling av saker om økonomisk stønad, tilsvarende den som gjaldt fram til 30. juni 2022.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 25. november 2022 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 19. desember 2022 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tuva Moflag, Runar Sjøstad, Torbjørn Vereide og Jon Reidar Øyan, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Sigrid Simensen Ilsøy og Kirsten Helen Myren, fra Fremskrittspartiet, Dagfinn Henrik Olsen og Gisle Meininger Saudland, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Kirsti Bergstø, og fra Rødt, Naomi Wessel, viser til Representantforslag 43 S (2022–2023) om at Nav ved behandling av søknader om sosialhjelp ikke stiller vilkår om salg av nødvendige eiendeler som bolig og bil eller krav om å bruke av oppsparte midler. Komiteen viser til at representantforslaget omhandler en veileder for Arbeids- og velferdsdirektoratet for forenklet behandling av søknader om økonomisk sosialhjelp.

Komiteen viser til at økonomisk sosialhjelp er en stønad som gis fra Nav til personer som ikke er i stand til å sørge for eget livsopphold gjennom arbeid eller andre inntektsgivende ordninger. I søknader om økonomisk sosialhjelp har Nav-kontoret både rett og plikt til å utøve skjønn ved vurderingen av om det skal ytes stønad, og ved utmåling av stønaden, som skal utmåles på grunnlag av en konkret vurdering av den enkeltes faktiske behov. Videre viser komiteen til at det ble utarbeidet en egen veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under covid-19-pandemien, som var gjeldende fra 23. mars 2020 og frem til og med 30. juni 2022. Veilederen gav anbefalinger for hva som ville være godkjent praksis i situasjonen innenfor regelverket, og var et praktisk verktøy for å hjelpe ansatte ved Nav-kon-

torene med å ivareta retten til økonomisk stønad. Komiteen viser til at bakgrunnen for at en forenklet veileder ble utarbeidet, var covid-19-pandemien og stor pågang hos Nav. I representantforslaget blir det satt frem forslag om at Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav gjeninnfører en forenklet veileder for behandling av saker om økonomisk stønad, tilsvarende den som gjaldt frem til 30. juni 2022.

Komiteen viser til svarbrev fra statsråden, hvor det informeres om at Nav og departementet i samarbeid har utarbeidet en ny veileder om økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven, og som tar utgangspunkt i dagens situasjon med økte levekostnader. Statsråden informerer videre om at i den nye veilederen gis det blant annet en anbefaling til Nav-kontorene om å være tilbakeholdne med å stille vilkår om salg av eiendeler dersom hjelpebehovet er kortvarig. Den nye veilederen var gjeldende fra og med 16. desember 2022.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets primære politikk, der man ønsker å ha makspris på strøm, redusert matvare og å fjerne el-avgiften. Dette er tiltak som på kort og lang sikt vil hjelpe ikke bare de som får ytelser fra Nav, men også de som opplever at ikke lønnen lenger strekker til.

Dagens situasjon kan sammenlignes med situasjonen under covid-19-pandemien. Flere og flere blir permitterte eller mister jobbene sine på grunn av økte utgifter for arbeidsgivere, med den konsekvens at bedrifter stenger ned. Dette gjør at flere vil måtte oppsøke Nav for økonomisk hjelp.

Disse medlemmer ser derfor at å gjeninnføre den forenklete veilederen Nav brukte under covid-19-pandemien, vil være riktig. Den bør da, som under covid-19-pandemien, gjelde for en begrenset periode.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre den forenklete veilederen for mottak av sosialstønad, som ble brukt under covid-19-pandemien, frem til 1. juli 2023.»

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023 se på behovet for en forenklet veileder for mottak av sosialstønad, og om den skal forlenges eller avsluttes.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at de veiledende satsene for sosialhjelp øker betydelig mindre enn prisveksten. I statsbudsjettet er det lagt opp til en prisvekst på 2,7 pst. i 2023. Men SSB anslo i desember at prisveksten vil bli 4,9 pst. Norges Bank har også økt sine anslag for 2023, til 4,8 pst. Den økte prisveksten vil gi en betydelig nedgang i disponibel inntekt for mottakere av sosialhjelp. Denne gruppen har ingen økonomisk buf-

fer og trenger kompensasjon for grunnleggende utgifter.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en plan for å øke de veiledende satsene for sosialhjelp med 12 000 kroner i løpet av 2023.»

Dette medlem viser til at mottakere av sosialhjelp ved flere tilfeller har fått trekk i sosialstønaden når Stortinget har vedtatt ekstraordinære sosiale bidrag, for eksempel midlertidig økning i bostøtte. Dette medlem mener at ekstraordinære sosiale bidrag må gå uavkortet til mottakerne av sosialhjelp.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide regler som sikrer at ingen ekstraordinære sosiale bidrag vedtatt av Stortinget blir trukket fra den kommunale sosialstønaden, som for eksempel engangsutbetalinger ved høytider, samt ekstraordinær bo- og strømstøtte. Stortinget ber også regjeringen utarbeide regler som sikrer at ekstraordinære sosiale bidrag vedtatt av Stortinget til samboer ikke blir trukket fra den kommunale sosialstønaden.»

Dette medlem merker seg at det har vært en praksis der kommunene har trukket støtte fra mottakerne av sosialhjelp, for eksempel hvis de mottar moderate pengegaver fra familie eller venner. Dette medlem mener at dette er en urimelig avkorting.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede et fribeløp i sosialstønaden som sikrer at ytelsene til sosialhjelpsmottakere ikke blir avkortet dersom de gjør småjobber eller mottar moderate gaver og bidrag fra andre.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at vi vet veldig lite om hvordan den nye veilederen for sosialhjelp blir tolket og praktisert rundt omkring i kommunalt Nav. Det finnes ingen samlet oversikt over hvor ofte det stilles krav om salg av bil eller andre eiendeler, eller hvor ofte man dekker utgifter til gjeld. Disse medlemmer mener det er nødvendig med bedre nasjonal oversikt over slike praksiser for å sikre at regelverket fungerer etter hensikten.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kartlegging av hvordan den nye veilederen for sosialhjelp bru-

kes av de lokale Nav-kontorene, for å sikre at målene i veilederen følges opp.»

Disse medlemmer merker seg at det er uklart hvilke utgifter som skal dekkes av sosialstøtten. Disse medlemmer er kjent med at Nav sjelden dekker utgifter til internett, telefon og transport, selv om det i regelverket finnes rom for å dekke disse utgiftene. Disse medlemmer mener at mottakere av sosialhjelp trenger å kunne kommunisere med internett og telefon – og de trenger penger til transport for opprettholde et sosialt liv og kunne søke arbeid.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen oppdatere veilederen for sosialstønad for å klargjøre at utgifter til internett og telefon og moderate utgifter til transport med mer skal inngå i sosialstøtten.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjeninnføre den forenklete veilederen for mottak av sosialstønad, som ble brukt under covid-19-pandemien, frem til 1. juli 2023.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med av revidert nasjonalbudsjett for 2023 se på behovet for en forenklet veileder for mottak av sosialstønad, og om den skal forlenges eller avsluttes.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kartlegging av hvordan den nye veilederen for sosialhjelp brukes av de lokale Nav-kontorene, for å sikre at målene i veilederen følges opp.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen oppdatere veilederen for sosialstøtte for å klargjøre at utgifter til internett og tele-

fon og moderate utgifter til transport med mer skal inngå i sosialstøtten.

Forslag fra Rødt:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en plan for å øke de veiledende satsene for sosialhjelp med 12 000 kroner i løpet av 2023.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utarbeide regler som sikrer at ingen ekstraordinære sosiale bidrag vedtatt av Stortinget blir trukket fra den kommunale sosialstøtten, som for eksempel engangsutbetalinger ved høytid, samt ekstraordinær bo- og strømstøtte. Stortinget ber også regjeringen utarbeide regler som sikrer at ekstraordinære sosiale bidrag vedtatt av Stortinget til samboer ikke blir trukket fra den kommunale sosialstøtten.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen utrede et fribeløp i sosialstøtten som sikrer at ytelsene til sosialhjelpsmottakere ikke blir avkortet dersom de gjør småjobber eller mottar moderate gaver og bidrag fra andre.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:43 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Seher Aydar og Tobias Drevland Lund om at Nav ved behandling av søknader om sosialhjelp ikke stiller vilkår om salg av nødvendige eiendeler som bolig og bil eller krav om å bruke av oppsparte midler – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 7. februar 2023

Kirsti Bergstø

leder og saksordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/4629-

19. desember 2022

Representantforslag 43 S (2022–2023) fra repr. M. Kristjánsson, S. Aydar og T. D. Lund om at NAV ved behandling av søknader om sosialhjelp ikke stiller vilkår om salg av nødvendige eiendeler som bolig og bil eller krav om å bruke av oppsparte midler

Jeg viser til brev fra arbeids- og sosialkomiteen 25. november 2022 med anmodning om min vurdering av representantforslag 43 S (2022–2023) fra stortingsrepresentantene M. Kristjánsson, S. Aydar og T.D. Lund.

Representantene har fremmet følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav gjeninnfører en forenklet veileder for behandling av saker om økonomisk stønad, tilsvarende den som gjaldt fram til 30. juni 2022.

Arbeids- og velferdsdirektoratets midlertidige veileder under koronapandemien ble utarbeidet som et virkemiddel først og fremst for å redusere arbeidsbelastningen i NAV-kontoret og fortsatt gi forsvarlige tjenester i situasjonen som gjaldt da. I veilederen ble det gitt en del anbefalinger, eksempelvis knyttet til smittevern, som vil være feil signal i dagens situasjon. Jeg har derfor ikke vurdert det som aktuelt å gjeninnføre den samme veilederen.

Sosialtjenesteloven gir et vidt rom for å utøve skjønn og plikt til å foreta konkrete og individuelle vurderinger av behovene til enkeltmennesker som nå står i en vanskelig økonomisk situasjon. Økonomisk sosialhjelp skal sikre et forsvarlig livsopphold. NAV-kontoret har både rett og plikt til å utøve skjønn ved vurderingen av hva som utgjør et forsvarlig livsopphold. Livsoppholdsbegrepet er et dynamisk begrep, som må tilpasses samfunnsforholdene. Stønaden skal utmåles med bakgrunn i den enkeltes faktiske behov,

og NAV-kontoret skal utrede hjelpebehovet i samarbeid med vedkommende. Dette er ikke minst viktig i den ekstraordinære situasjonen vi nå befinner oss i. Arbeids- og velferdsdirektoratets rundskriv til loven beskriver rommet for å bruke skjønn og understøtter kommunenes forvaltning av sosialtjenesteloven.

Det er viktig for meg å være sikker på at alle ansatte i NAV-kontorene er trygge på handlingsrommet de har til å vurdere hver enkelt søknad om økonomisk sosialhjelp. For å tydeliggjøre dette har Arbeids- og velferdsdirektoratet i samarbeid med mitt departement utarbeidet en ny veileder om økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven, og som tar utgangspunkt i dagens situasjon med økte levekostnader. Jeg har også sendt brev til kommunene for å minne om handlingsrommet og at hver sak skal vurderes konkret. Veilederen underbygger dette og er et praktisk hjelpemiddel for NAV-kontorene. Anbefalingene i veilederen ligger innenfor dagens regelverk. Regjeringen kan ikke gi pålegg til kommunene gjennom en veileder. Det som er viktig, er at alle får riktig hjelp og de tjenestene de har krav på etter loven fra kommunene.

Forslagsstillerne viser til at NAV-kontorene i veilederen som ble gitt under koronapandemien blant annet ble oppfordret til å være mer tilbakeholdne med å stille vilkår om salg av bolig, bil eller andre verdigjenstander. Som følge av ekstreme mat- og strømpriser og økende rente vises det til at det stadig er flere som opplever en økonomisk krise, og at det etter forslagsstillernes syn derfor er nødvendig å gjeninnføre veilederen som gjaldt fram til 30. juni 2022 for behandling av saker om økonomisk stønad.

Økonomisk sosialhjelp er det siste økonomiske sikkerhetsnettet i Norge. Det betyr at den som får sosialhjelp i utgangspunktet først må bruke sine egne midler til å dekke utgifter til sitt livsopphold. NAV-kontoret må likevel vurdere konkret, i hver sak, om egne midler skal tas med i stønadsberegningen. Også i denne sammenheng skal NAV-kontorene bruke skjønn. Det er heller ikke slik at NAV-kontoret automatisk skal stille krav om salg av gjenstander for å innvilge sosialhjelp. Alle som kommer til NAV for å få hjelp skal få en individuell og skjønnsmessig vurdering av sin situasjon og sitt behov. I den nye veilederen gis det blant annet en anbefaling til NAV-kontorene om å være tilbakeholdne med å stille vilkår om salg av eiendeler dersom hjelpebehovet er kortvarig.

Jeg vil understreke at frivillige organisasjoner gjør en svært viktig jobb, og deres tilbud kan være et godt supplement til det offentlige tilbudet. Jeg er likevel opptatt av at det er det offentliges ansvar å hjelpe folk som har behov for det. Det er viktig at folk er kjent med tilbudet, og ved behov benytter seg av NAV-kontorenes tjenester. NAV har kompetanse og erfaring med å hjelpe folk som er i en vanskelig livssituasjon.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Marte Mjøs Persen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Marte Mjøs Persen

